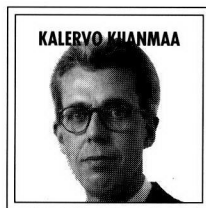

TARVITAANKO ALKOHOLITUTKIMUSTA?

Euroopan yhdentymiskehitykseen liittyvää Alkon riisumista ja alkoholijärjestelmämme murentumista on tervehditty laajoissa kansalaispiireissä vilpittömän iloisesti. Näyttäähän Alkon taholta tuleva ohjaus ja valvonta vihdoin päättävän, ja ihmiset pääsevät itse päättämään alkoholin käytöstään ilman holhousia. Kukaties pääsemme saman tien eroon haitoistakin, sillä onhan suomalaisille tyypillisiin alkoholinkäyttötapoihin liittyvien haittojen joskus epäilty olevan suorastaan seurausta kontrolloivasta alkoholipolitiikasta.

Samaan historian romukoppaan monopolin ohella joutanevat ilmeisesti alkoholitutkijatkin, joiden tutkimukset eräiden näkemysten mukaan ”heijastelevat Alkon politiikkaa yltäen monopolin ylistyksessään omaan korkeavuouteeseen”.

Alkon tutkijana tunnen tietysti syyllisyyden tuskia kaikesta edellä mainitusta, mutta silti rohkenen käyttää muutaman sanan itseni ja kollegojeni puolustukseksi monopolin kustantamien palstojen suojasta.

Ensiksikin, kuinka tähän on tultu. Alkoholista aiheutuvat haitat on aikojen kuluessa selvimmin tiedostettu protestanttisessa pohjoisessa Euroopassa ja Pohjois-Amerikassa. Näiden alueiden maissa tämä on vaikuttanut yhteiskuntapolitiikkaan ja johtanut pyrkimykseen ehkäistä haittoja ennalta ja alkoholikaupan rajoituksiin. Meillä tämä tunnetaan alkoholipolitiikkana.

Vähemmälle huomiolle on jäänyt se, että pyrkimys haittojen vähentämiseen on ollut

sysäys tutkimukselle ja että siksi myös alkoholitutkimus keskittyy etupäässä näihin maihin. Historiallisista syistä tutkimus on kuitenkin saanut eri maissa erilaiset puitteet.

Suomessa harjoitetun alkoholipolitiikan yksi ominaispiirre on ollut tutkimuksen kasvaminen kiinni alkoholipolitiikan harjoittajaan, Alkoon. Aikoinaan on katsottu, että valtion omistamalle yhtiölle, jonka johtavana toiminta-ajatuksena on alkoholin aiheuttamien haittojen minimoiminen, kuuluu myös tiedon hankkiminen alkoholikaupan säätelytoimenpiteiden pohjaksi. Tietämyksen lisäämisessä ainoa tie oli oma tutkimus.

Viisikymmenluvun alkupuoliskolla Alkoon perustettiin alkoholipoliittinen tutkimuslaitos ja biolääketieteen osasto. Nyt Alkon piirissä harjoitetulla alkoholitutkimuksella voidaan todeta olevan maailmanlaajuisestikin arvioiden pitkät ja arvostetut perinteet ja keskeinen asema alan tutkimuksessa. Alkoholitutkimuksen panos tunnustetaan myös yleisesti olennaiseksi alkoholipolitiikan perusteiden luomisessa ja toimenpiteiden suunnittelussa sekä haittojen ehkäisyssä, vähentämisessä ja hoitamisessa.

Oli miten oli, mutta menneisyyden taakkaa kantava, urautunut alkoholitutkija on silti vakuuttunut siitä, että alkoholikaupan vapautumisesta irtoava ilo ei tule ilmaiseksi. Alkoholin aiheuttamat haitat eivät karise Alkon vaikutusvallan vähenemisen myötä, vaan ne seuraavat alkoholin kulutusta ja ovat yhteiskunnallinen ongelma vastaisuudessakin.

Luovuttaessa valvovasta ja ehkäisevästä alkoholipolitiikasta joudutaan alkoholin kulutuksen kasvaessa painopiste siirtämään hoitamaan ja korjaavaan sosiaali- ja terveyspolitiikkaan sekä panostamaan alkoholiongelmien hoitoon. Mutta hoitosektori joutuu kohtaamaan haasteita, joihin se ei kykene vastaamaan laajennetuin resursseinkaan, koska sillä ei yksinkertaisesti ole keinoja ongelmien hoitamiseksi.

Hoitosektorin odotukset kohdistuvat tutki-

mukseen, jonka tehtävänä on selvittää haittojen syntyä ja siltä pohjalta kehittää keinoja niiden hoitamiseksi ja korjaamiseksi.

Koska alkoholitutkimuksen toimintaedellytykset saattavat muuttua alkoholijärjestelmässämme tapahtuvien mullistusten takia, olisi nyt arvioitava tutkimuksen sosiaali- ja terveyspoliittinen merkitys ja tehtävä sen mukaiset ratkaisut. Alkoholitutkimuksen laiminlyöminen muuttuvassa tilanteessa olisi kovin lyhytnäköistä yhteiskuntapolitiikkaa.